

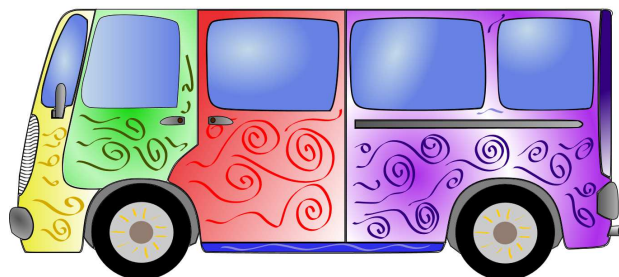
Cesta do školy před padesáti lety a dnes

Ekologická výchova

autorka: Mgr. Daniela Kosařová

Základní škola a Mateřská škola Kameničky

Další možnosti studia - nepovinné předměty CZ.1.07/1.1.28/02.0034

I. Cesta do školy dnes

Předpokládaný čas: 2 vyučovací hodiny

Stupeň vzdělávání: druhý stupeň

Výzkum: Jak se lidé dopravují k nám do školy

Cílem výzkumu je formou dotazníkového šetření zjistit stávající dopravní návyky žáků a zaměstnanců naší ZŠ a na základě zjištěných informací navrhnout řešení, jak by mohli sami prosazovat principy udržitelné mobility ve svých každodenních životech a jak by sami mohli udělat něco pro svoje zdraví a kondici.

Informace pro učitele

Udržitelná mobilita/doprava – je taková mobilita, která uspokojuje potřeby mobility současných generací bez omezení potřeb mobility budoucích generací. Udržitelná doprava/mobilita by měla trvale přispívat k rostoucímu socioekonomickému blahobytu a zároveň nevyčerpávat přírodní bohatství a neničit životní prostředí. Příkladem užívání dopravních prostředků v souladu s principy udržitelné mobility je maximální využívání všech prostředků hromadné dopravy, environmentálně šetrných dopravních prostředků či efektivního využívání automobilu. Efektivní využití znamená plnou obsazenost automobilu namísto obsazenosti jedním člověkem.

Metodický postup

1. Úvodní motivace

Jak bychom mohli zjistit a analyzovat stávající dopravní návyky žáků a učitelů školy? A jaká navrhnout řešení na základě zjištěných informací – jak podpořit udržitelnou mobilitu? Žáci by měli navrhnout dotazník. Dotazník naleznete v příloze č. 1.

Zdroje:

http://www.vitejtenazemi.cenia.cz/cenia/index.php?p=dotaznik_socioekologicky&site=doprava_moduly

http://www.vitejtenazemi.cenia.cz/cenia/index.php?p=dotaznik_-_vyhodnoceni&site=doprava_moduly

http://www.vitejtenazemi.cenia.cz/cenia/index.php?p=ucebni_celek_socioekologicky&site=doprava_moduly

Zdroj obrázku: <http://publicdomainvectors.org/cs/volnych-vektoru/Hippie-Van-Vektor-Klipart/6392.html>, Creative Commons
Deed CC0

2. Cílová populace a výběr vzorku

Jelikož byl výzkum prováděn v odpoledních hodinách, byli dotazováni vylosovaní jednotlivci ze tříd, které měly odpolední vyučování, z družiny a z řad zaměstnanců ZŠ, kteří byli právě přítomni na pracovišti (vyučující odpoledních předmětů, pedagogický dozor v družině a kuchařky).

Žáci se rozdělí do skupin a odejdou sbírat data.

Pro náš výzkum jsme zvolili sběr dat formou samovyplňovacího papírového dotazníku. Tazatel jde do vybrané třídy, rozdává dotazníky žákům a zaměstnancům, vybere je, očísluje a digitalizuje.

3. Vyhodnocení dotazníku

Administrátoři výzkumu (dva žáci) zadají výsledky do připraveného formuláře na webových stránkách (Vizte odkaz výše.), stáhnou vyhodnocení a interpretují je. Jsou přítom lektorem upozornění, aby nezapomněli na povinné informace, které se při každé prezentaci výsledku výzkumu musí uvádět, aby bylo zřejmé, o jaká data jde (např. velikost vzorku, cílová skupina atd.).

Na základě interpretace sebraných dat mají žáci za úkol zhodnotit bezpečnostní podmínky a zázemí pro cyklisty a pěší a navrhnout opatření, jak rozšířit jejich řady. Žáci ve skupinách sepíší návrhy řešení pro jednotlivé způsoby udržitelné dopravy a představí je ostatním skupinám a lektorovi. Lektor spolu s žáky posoudí, zda je dané řešení vhodné (tj. realizovatelné a řešící daný problém).

II. Cesta do školy před padesáti lety

Předpokládaný čas: 2 vyučovací hodiny

Stupeň vzdělávání: druhý stupeň

Metodický postup

1. Úvodní motivace

Učitel se zeptá žáků, jak se dnes děti dopravují do školy, zda se způsob dopravy za posledních 50–70 let nějak změnil, případně jak. Učitel se také může žáků zeptat, proč si myslí, že se způsob dopravy změnil.

2. Příprava na dotazníkové šetření

Žáci se připravují na dotazování se starších lidí v terénu. V rámci přípravy je vhodné formulovat spolu s žáky základní pravidla komunikace (oslovení, představení se,

položení otázky, poděkování a rozloučení). Dále je vhodné žáky připravit na možné situace, jako jsou:

- špatné porozumění (opakování otázky, hlasitější projev)
- odmítnutí (zdvořilé rozloučení)
- zdlouhavé vyjadřování, odbíhání od tématu (navrácení dotazovaného k otázce z dotazníku)
- nedůvěra (zdvořilé vysvětlení významu dotazníkového šetření)
- podráždění, agresivita (omluvení se, zdvořilé rozloučení)

3. Sběr dat

Žáci se (jednotlivě či ve dvojicích) dotazují starých lidí na základě otázek formulovaných v dotazníku a následně se shromáždí na společném místě, kde prezentují získané informace a zamýšlí se znovu nad otázkami kladenými v úvodní fázi aktivity.

4. Předpokládaný výsledek

Žáci společně s učitelem zaznamenají minimálně tři rozdíly mezi docházkou do školy dnes a před padesáti až sedmdesáti lety a ti věci, které se nezměnily. Budou to nejspíš zjištění související s dřívější menší hustotou silničního provozu, rozdílnou dojezdovou vzdáleností mezi školou a bydlištěm, rozdíly plynoucí z kvality silničního povrchu, případně další zjištění.

5. Vyhodnocení šetření

Závěrečná reflexe formou diskuse (v menších skupinách či rovnou společně). Žáci mají možnost vyjádřit se k následujícím otázkám: „Jaká informace pro mě byla nejzajímavější a proč?“ „Co dalšího nového se dozvěděli?“ Jak se jim povídalo (navazoval kontakt) se staršími lidmi – co bylo těžké, jak lidé reagovali (pozitivně X odmítavě apod.).

Zdroj:

http://www.vitejtenazemi.cenia.cz/cenia/index.php?p=vyucovaci_lekce_terenni&site=doprava_moduly

III. Průzkum dopravy v naší obci

Předpokládaný čas: 2 vyučovací hodiny

Stupeň vzdělávání: druhý stupeň

Metodický postup

Žáci si sami zvolí stanoviště (podle nich s největší dopravní frekvencí), kde po dobu 60 min (nejlépe v dopravní špičce) budou počítat a zaznamenávat počet projetých dopravních prostředků a v závěru vyhodnotí dopravní situaci z několika úhlů pohledu, navrhnou opatření, která by přispěla ke zlepšení dopravní situace a bezpečnosti všech účastníků dopravy.

Žáky je třeba pečlivě poučit o bezpečnosti a vybavit je reflexními prvky.

Závěrečná reflexe

- Jaké zjištění je pro tebe nejzajímavější/zarážející? Zažil jsi při průzkumu nějaký úsměvný zážitek?
- Je podle vás dopravní obslužnost obce a její frekvence dostatečná/nedostatečná?
- Návrh opatření

IV. Prohloubení znalostí o dopravě

Předpokládaný čas: 2 vyučovací hodiny

Stupeň vzdělávání: druhý stupeň

Metodický postup

Cíl: Prohloubit obecné znalosti o dopravě (co je doprava, jak se doprava dělí, jaké jsou výhody a nevýhody různých druhů dopravy, jaká paliva a pohony v dopravě používáme).

Aktivita ve škole (třída s dataprojektorem, popř. PC učebna)

1. Žáky rozdělíme do dvou skupin a necháme je vylosovat jednoduché pracovní listy: A nebo B.

Pracovní listy

Varianta A

Pomůcky: papír, psací potřeby

Co je doprava?

Rozdělení dopravy - žáci jsou schopni sestavit sami jakéhosi pavouka.

Kterou z nich vy osobně upřednostňujete a proč?

Jaká znáš paliva, zhodnoť jejich vliv na ŽP a zdraví člověka.

Varianta B

Pomůcky: papír, psací potřeby, lepidlo, obálka s jednotlivými pojmy.

Co je doprava?

Z jednotlivých pojmů sestav klasifikaci dopravy.

Která z nich je nejvíce využívána a která nejméně? Proč?

Jaká znáš paliva, zhodnoť jejich vliv na ŽP a zdraví člověka.

2. Následuje prezentace obou skupin a řízená diskuse propojená s multimediální ročenkou ŽP, která je dostupná na internetu.

Jak se lidé dopravují k nám do školy - dotazník

1. Jak často cestuješ do školy autem?
Pozn.: Můžeš zaškrtnout jen jednu odpověď.

a)	Každý den
b)	3-4 x do týdne
c)	1-2 x do týdne
d)	Nikdy

2. Jak často cestuješ do školy městskou či příměstskou hromadnou dopravou (vlak, autobus, tramvaje, metro)?
Pozn.: Můžeš zaškrtnout jen jednu odpověď.

a)	Každý den
b)	3-4 x do týdne
c)	1-2 x do týdne
d)	Nikdy

3. Co by se mohlo zlepšit, abys mohl(a) jezdit do školy městskou hromadnou dopravou?
Pozn.: Odpovídej, pouze pokud jsi v otázce 2 nezaškrtnl(a) možnost a). Můžeš zaškrtnout i více odpovědí.

a)	...
b)	...
c)	...
d)	...
e)	...
f)	Něco jiného, co:

4. Jak často cestuješ do školy na kole?
Pozn.: Můžeš zaškrtnout jen jednu odpověď.

a)	Každý den
b)	3-4 x do týdne
c)	1-2 x do týdne
d)	Nikdy

5. Co by se mohlo zlepšit, abys mohl(a) jezdit do školy na kole častěji?
Pozn.: Odpovídej, pouze pokud jsi v otázce 4 nezaškrtnl(a) písmeno a). Můžeš zaškrtnout i více odpovědí.

a)	...
b)	...
c)	...
d)	...
e)	...
f)	Něco jiného, co:

6. Jak často chodíš do školy pěšky?
Pozn.: Můžeš zaškrtnout jen jednu odpověď.

a)	Každý den
b)	3-4 x do týdne
c)	1-2 x do týdne
d)	Nikdy

7. Co by se mohlo zlepšit, abys mohl(a) chodit do školy pěšky častěji?
Pozn.: Odpovídej, pouze pokud jsi v otázce 6 nezaškrtnl(a) možnost a). Můžeš zaškrtnout i více odpovědí.

a)	...
b)	...
c)	...
d)	...
e)	...
f)	Něco jiného, co:

8. Cestuješ do školy i jinak? Jak?
Pozn.: Vepiš odpověď na tečky níže.
 Odpověď:

Nevyplňuj!

Tazatel:

Číslo dotazníku:

9. Kolik je ti let?
Pozn.: Vyplň do rámečku

10. Jsi:
Pozn.: Můžeš zaškrtnout jen jednu odpověď.

a)	Chlapec/muž
b)	Dívka/žena

Zdroj: http://www.vitejtenazemi.cenia.cz/cenia/index.php?p=dotaznik_socioekologicky&site=doprava_moduly

Příloha č. 2

Cesta do školy před 50 lety - dotazník

Jméno reportéra:

Škola, třída:

Rozhovor jsem udělal/a s babičkou, dědou, sousedem atd.:

Kdy jste začal/a chodit do školy? (rok) _____

Jak jste se dopravoval/a do školy:

pěšky na kole autem autobusem vlakem MHD

Jak dlouho Vám cesta trvala?

Byla cesta do školy nebezpečná nebo náročná? Pokud ano, proč?

Chodil/a jste do školy sám, nebo s kamarády?

Vzpomenete si na nějakou příhodu z cesty do školy?

Jaký je rozdíl mezi cestou do školy dříve a nyní?

Převzato a upraveno z:

http://www.vitejtenazemi.cenia.cz/cenia/sites/files/pro_skoly/Doprava_TM_pracovni_list_Cesta_do_skoly_final.pdf

Příloha č. 3

Průzkum dopravy v naší obci – záznamový arch

Datum:

Čas:

Místo:

Silnice: II/343

Počet osobních automobilů:

Počet nákladních automobilů:

Počet autobusů:

Počet cyklistů:

Počet motocyklistů:

Závěr:

Zaznamenané dopravní prostředky uspořádej vzestupně/sestupně.

1....., 2....., 3....., 4....., 5.....

V kterém směru jste zaznamenali větší provoz?

Uveď zajímavé postřehy: barvy aut, vybavenost cyklistů, dodržování předpisů - piráti silnic©, zastavení u přechodu, dojezdový čas linkových autobusů dle jízdního řádu, ...

Průzkum provedli a vyhodnotili:

Další možnosti studia - nepovinné předměty CZ.1.07/1.1.28/02.0034